Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka

(222101)

Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka

(222101)

Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka (222101)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [31]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący 3
2. OPIS ZAWODU 4
2.1. Synteza zawodu 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) 5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne 6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie 8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji 9
2.7. Zawody pokrewne 9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE 10
3.1. Zadania zawodowe 10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie działań promujących zdrowie i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej 10
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Udzielanie świadczeń pielęgnacyjnych 11
3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Udzielanie świadczeń diagnostycznych i leczniczych 11
3.5. Kompetencja zawodowa Kz4: Udzielanie świadczeń rehabilitacyjnych 13
3.6. Kompetencje społeczne 13
3.7. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 14
3.8. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji 14
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO 15
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie 15
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu 16
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów 17
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie 17
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) 18
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE 18
7. SŁOWNIK POJĘĆ 20
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) 20
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) 22

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Pielęgniarka 222101

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Biały personel.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2221 Nursing professionals.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych
- wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie SPO RZL (2006-2007) „Opracowanie i upowszechnianie krajowych standardów kwalifikacji zawodowych”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Wojciech Gostomski – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Anna Lakowska – Centrum Medyczne Medycyna Rodzinna, Grupa LUX MED, Gdańsk.
- Ewa Morzuch – Uniwersyteckie Centrum Kliniczne, Gdańsk.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Joanna Gralak-Merchel – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Włodzimierz Walkusz – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.

Recenzenci:

- Emilia Orzechowska – Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy, Olsztyn.
- Anna Owsicka – Centrum Edukacji Siódemka, Rybnik.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Luiza Kołodziejczyk-Zwierzyńska – Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Łódź.
- Barbara Szyszka – Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Gdańsku, Gdańsk.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Pielęgniarka jest pracownikiem systemu ochrony zdrowia, udzielającym świadczeń zdrowotnych osobom zdrowym, chorym i niepełnosprawnym, dzieciom, młodzieży oraz ich rodzinom, w warunkach stacjonarnych, ambulatoryjnych, w środowisku szkolnym, w środowisku pracy, w opiece domowej. Pielęgniarka sprawuje bezpośrednią opiekę medyczną nad pacjentem, podejmuje samodzielne działania w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji medycznej, a także asystuje lekarzowi w czasie zabiegów czy operacji.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Pielęgniarka udziela świadczeń pielęgnacyjnych, diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych oraz z zakresu promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej[9]. Wykonuje działania wymagające umiejętności obserwacji, rzetelnej oceny stanu chorego oraz podejmowania decyzji w trakcie sprawowania opieki medycznej nad pacjentem. Rozpoznaje potrzeby zdrowotne i problemy pielęgnacyjne pacjentów. Planuje i realizuje świadczenia pielęgniarskie według indywidualnego planu opieki.

Sposoby wykonywania pracy

Praca w zawodzie **pielęgniarka** ma charakter zarówno umysłowy, jak i fizyczny. Pielęgniarka wykorzystuje narzędzia, techniki i procedury właściwe dla sprawowania opieki nad pacjentem. Realizuje działania polegające m.in. na:

- przeprowadzaniu wywiadu środowiskowo-rodzinnego[28],
- przeprowadzaniu badania fizykalnego[3],
- prowadzeniu działań edukacyjnych, profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia,
- planowaniu i realizowaniu indywidualnego planu opieki,
- wykonywaniu podstawowych pomiarów, np.: ciśnienia krwi, tętna, temperatury, poziomu glukozy,
- zakładaniu wkłuć do żył obwodowych,
- pobieraniu krwi do badań laboratoryjnych,
- podawaniu leków różnymi drogami i technikami, samodzielnie oraz na zlecenie lekarza,
- zakładaniu opatrunków na rany, odleżyny[16], oparzenia,
- wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjno-leczniczych w stomiach[25], przetokach[20] i trudno gojących się ranach,
- zdejmowaniu szwów,
- cewnikowaniu pęcherza moczowego[5],
- ustalaniu diety w żywieniu przewlekle chorych oraz dobieranie technik karmienia w zależności od stanu chorych,
- prowadzeniu profilaktyki przeciwodleżynowej[19],
- udzielaniu pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i w nagłych zachorowaniach,
- dokumentowaniu wykonanych czynności i obserwacji,
- wprowadzaniu danych do komputera i obsługiwaniu podstawowych programów komputerowych.

W czasie pracy pielęgniarka kontaktuje się m.in. z:
- pozostałymi członkami zespołu terapeutycznego[29],
- rehabilitantami,
- dietetykami,
- instruktorami terapii zajęciowej,
- ratownikami medycznymi,
- radiologami,
- technikami EKG[10],
- personelem laboratorium i banku krwi,
- pracownikami socjalnymi,
- personelem pomocniczym i innymi przedstawicielami zawodów medycznych.

Praca może być wykonywana przez kobiety i mężczyzn.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2, 3.3, 3.4 i 3.5. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Praca w zawodzie **pielęgniarka** jest wykonywana głównie w budynkach.

Miejsce pracy stanowią m.in.:
- oddziały szpitalne,
- gabinety w przychodniach,
- pracownie diagnostyczne i punkty pobrań,
- gabinety szkolne,
- pomieszczenia warsztatów terapii zajęciowej.

Pomieszczenia, gdzie wykonywana jest praca pielęgniarki, posiadają zazwyczaj oświetlenie dzienne i sztuczne oraz instalacje klimatyzacyjne.

Praca może być realizowana także w środowisku domowym pacjentów.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Pielęgniarka w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:
- sprzęt do wykonywania iniekcji (np. igły, strzykawki, kaniule[13]),
- zestawy do przetaczania płynów (np. aparaty do kroplowych wlewów dożylnych[15], opaski uciskowe, gaziki, plastry),
- zestawy do pobierania krwi do badań laboratoryjnych (np. probówki, igły, opaski uciskowe),
- zestawy do cewnikowania (np. cewniki[4], worki do moczu, żel znieczulający),
- zestawy do wykonywania opatrunków i usuwania szwów (np. serwety, pakiety opatrunkowe, podstawowe zestawy narzędzi chirurgicznych),
- sprzęt służący do diagnostyki stanu pacjenta (np. aparat do pomiaru ciśnienia tętniczego krwi, termometr, waga lekarska, wzrostomierz),
- glukometry[12] do oznaczania poziomu glukozy,
- sprzęt przeciwwstrząsowy (np. rurki ustno-gardłowe[23], maseczki do wentylacji),
- sprzęt ratujący i podtrzymujący funkcje życiowe (np. pompy infuzyjne[17] i inne),
- środki ochronne[26] (np. fartuchy, maseczki, rękawiczki),

- środki do mycia i odkażania,
- pojemniki na zużyty sprzęt i odpady medyczne,
- podstawowy sprzęt biurowy,
- komputer z dostępem do internetu,
- samochód osobowy.

Organizacja pracy

Praca w zawodzie **pielęgniarka** może mieć charakter pracy jednozmianowej lub zmianowej. Praca jednozmianowa w dni powszednie dotyczy przeważnie pielęgniarek zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych. Praca w systemie zmianowym ma charakter ciągły i odbywa się w dni powszednie oraz w niedziele i święta. Obejmuje najczęściej dyżury 12-godzinne pełnione na oddziałach szpitalnych i w centrach ratownictwa medycznego. Godziny rozpoczęcia i zakończenia pracy są regulowane przez przepisy wewnętrzne pracodawcy.

Pielęgniarka może pracować indywidualnie, jednak najczęściej współpracuje z innymi osobami w ramach zespołu terapeutycznego, który najczęściej tworzą m.in.: inne pielęgniarki, lekarze, psycholodzy, rehabilitanci, dietetycy.

Pielęgniarki są ustawowo zobowiązane do zrzeszania się w Okręgowej Izbie Pielęgniarek i Położnych właściwej dla miejsca wykonywania zawodu. Członkostwo w izbie wiąże się z odprowadzaniem składek. Izby prowadzą rejestr pielęgniarek, orzekają w zakresie odpowiedzialności zawodowej i sprawują pieczę nad należytym wykonywaniem zawodów pielęgniarskich.

WAŻNE:
Pielęgniarki ponoszą odpowiedzialność za działalność zawodową, w tym etyczną przed Rzecznikiem Odpowiedzialności Zawodowej i Sądem Pielęgniarek i Położnych, zgodnie z Kodeksem Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Zagrożenia w pracy **pielęgniarki** stanowią m.in.:
- czynniki chemiczne: kontakt ze stosowanymi środkami do dezynfekcji[8] i sterylizacji[24], środkami czyszczącymi, środkami ochronnymi, podawanymi lekami, mogące prowadzić do alergii i zatruć,
- czynniki biologiczne: bakterie, wirusy, grzyby chorobotwórcze oraz pasożyty, którymi pielęgniarka może zainfekować się podczas bezpośredniego kontaktu z pacjentami, mogące prowadzić do chorób zakaźnych,
- czynniki fizyczne: emitowane przez różne urządzenia promieniowanie, hałas, pole elektromagnetyczne, drgania, które mają działanie drażniące i mogą zaburzać funkcjonowanie układu nerwowego, odpornościowego czy zwiększyć ryzyko chorób nowotworowych,
- czynniki ergonomiczne: wymuszona pozycja ciała, znaczny wysiłek fizyczny związany z opieką nad pacjentami, mogący skutkować chorobami narządu ruchu, dyskomfort wynikający z pracy zmianowej i w porze nocnej, ryzyko skaleczeń ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń,
- czynniki psychiczne: stres związany z opieką nad pacjentami, agresją słowną i fizyczną ze strony pacjentów, identyfikacja z problemami chorych i umierających pacjentów, mogące prowadzić do wypalenia zawodowego.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla osoby wykonującej zawód **pielęgniarka** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych
- ogólna wydolność fizyczna,

- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność zmysłu dotyku,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość,
- zręczność rąk i palców,
- rozróżnianie barw,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- czucie dotykowe;

w kategorii sprawności i zdolności
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,
- predyspozycje do postępowania z ludźmi,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- zdolność współpracy w zespole,
- łatwość wypowiadania się w mowie i/lub w piśmie,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- zdolność analizowania sytuacji i podejmowania ryzyka,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- zdolność skutecznego przekonywania,
- dobra organizacja pracy własnej,
- gotowość niesienia pomocy,
- zdolność indywidualnego podejścia do pacjenta;

w kategorii cech osobowościowych
- odpowiedzialność,
- cierpliwość,
- dokładność,
- rzetelność,
- sumienność,
- empatia,
- wyrozumiałość,
- dyskrecja,
- komunikatywność,
- wysoka kultura osobista,
- szacunek dla godności człowieka,
- radzenie sobie ze stresem,
- samodzielność,
- samokontrola,
- asertywność,
- gotowość do ustawicznego uczenia się.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.6. Kompetencje społeczne; 3.7. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca w zawodzie **pielęgniarka** zalicza się do pracy ciężkiej fizycznie, dlatego do wykonywania zawodu niezbędna jest wysoka ogólna wydolność fizyczna oraz sprawność układu kostno-stawowego. Przeciwwskazaniami do wykonywania zawodu są:

- choroby powodujące utratę przytomności (np. epilepsja[11]),
- niesprawność narządów wewnętrznych dużego stopnia,
- niesprawność narządu wzroku (niedająca się skorygować okularami),
- nosicielstwo chorób zakaźnych oraz pasożytniczych,
- choroby psychiczne,
- niesprawność narządów ruchu.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **pielęgniarka** wymagane jest posiadanie wykształcenia wyższego co najmniej I stopnia. Przez pracodawców preferowane jest posiadanie tytułu magistra pielęgniarstwa.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Do wykonywania zawodu **pielęgniarka** niezbędne jest posiadanie prawa wykonywania zawodu, wydawanego przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych, na terenie której pielęgniarka wykonuje zawód. Osobie posiadającej prawo wykonywania zawodu przysługuje prawo posługiwania się tytułem zawodowym „pielęgniarka" albo „pielęgniarz".

System kształcenia pielęgniarek przewiduje edukację w ramach kursów specjalistycznych, kwalifikacyjnych bądź specjalizacji w określonej dziedzinie pielęgniarstwa. Kurs kwalifikacyjny pozwala na udzielanie świadczeń zdrowotnych będących w zakresie danej dziedziny pielęgniarstwa, natomiast specjalizacja rozszerza kompetencje i umiejętności specjalistyczne oraz uprawnia do tytułu specjalisty w określonej dziedzinie pielęgniarstwa. Wykaz dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne ogłasza w odrębnych przepisach minister właściwy do spraw zdrowia.

W zakresie oczekiwań pracodawcy, preferowane jest ukończenie kursów specjalistycznych z zakresu wykonywania czynności specjalistycznych (np. kurs szczepień ochronnych, leczenia ran, wykonywania i interpretacji EKG i inne).

WAŻNE:
Pielęgniarka, która nie wykonuje zawodu łącznie przez okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat, a zamierza podjąć jego wykonywanie, ma obowiązek zawiadomić o tym właściwą okręgową radę pielęgniarek i położnych i odbyć trwające nie dłużej niż 6 miesięcy przeszkolenie pod nadzorem innej osoby uprawnionej do wykonywania zawodu pielęgniarki, legitymującej się co najmniej 5-letnim doświadczeniem zawodowym, zwanej dalej „opiekunem". Opiekuna wskazuje kierownik podmiotu, w którym odbywa się przeszkolenie.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Pielęgniarka ma obowiązek podnoszenia, stałego aktualizowania wiedzy i umiejętności, poprzez różne formy kształcenia podyplomowego, uczestnicząc w szkoleniach specjalizacyjnych, kursach kwalifikacyjnych, kursach specjalistycznych oraz kursach dokształcających.

Proces kształcenia zawodowego można poszerzyć dodatkowo o studia II stopnia.

Pielęgniarka może awansować na stanowisko:
- pielęgniarki koordynującej lub oddziałowej, nadzorując pracę zespołu pracowników (po nabyciu niezbędnego doświadczenia zawodowego),
- przełożonej pielęgniarek, naczelnej pielęgniarki lub dyrektora do spraw pielęgniarstwa i organizacji opieki (zależnie od posiadanego stażu pracy oraz kwalifikacji zawodowych).

Praca na stanowiskach kierowniczych wymaga od pielęgniarki poszerzenia kompetencji o zagadnienia związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi bądź zarządzaniem w placówkach ochrony zdrowia.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Kompetencje w zawodzie **pielęgniarka** potwierdza:
- dyplom ukończenia studiów pielęgniarskich,
- prawo wykonywania zawodu, wydawane przez Okręgowe Rady Pielęgniarek i Położnych.

Każdy ukończony pozytywnym wynikiem kurs z różnych dziedzin pielęgniarstwa lub specjalizacja pielęgniarska oraz zdobyte tytuły naukowe w pielęgniarstwie potwierdzane są przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych wpisem do prawa wykonywania zawodu.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **pielęgniarka** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Pielęgniarka – specjalista organizacji i zarządzania	222201
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki	222202
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa chirurgicznego	222203
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa epidemiologicznego	222205
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa geriatrycznego	222206
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa neonatologicznego	222209
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa onkologicznego	222211
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa operacyjnego	222212
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa opieki długoterminowej	222213
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa opieki paliatywnej	222214
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa pediatrycznego	222215
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego	222216
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa ratunkowego	222217
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa rodzinnego	222218
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących	222220

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **pielęgniarka** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej dzieci i dorosłych.
Z2 Propagowanie działań prozdrowotnych wśród pacjentów i ich rodzin.
Z3 Rozpoznawanie potrzeb zdrowotnych i problemów pielęgnacyjnych pacjentów.
Z4 Ustalanie indywidualnego planu opieki pielęgniarskiej.
Z5 Realizowanie indywidualnego planu opieki pielęgniarskiej.
Z6 Uczestniczenie w odżywianiu pacjentów.
Z7 Kaniulowanie[14] żył obwodowych, podawanie kroplowych wlewów dożylnych i leków różnymi drogami.
Z8 Wykonywanie pomiarów podstawowych parametrów życiowych pacjentów i pobieranie materiału do badań diagnostycznych.
Z9 Ocenianie i monitorowanie bólu u pacjentów, uczestniczenie w terapii przeciwbólowej.
Z10 Uczestniczenie w profilaktyce oraz leczeniu ran i odleżyn.
Z11 Rozpoznawanie stanów zagrożenia życia i udzielanie pierwszej pomocy.
Z12 Prowadzenie rehabilitacji przyłóżkowej[21].
Z13 Nauczanie ćwiczeń ogólnousprawniających w chorobie i niepełnosprawności.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie działań promujących zdrowie i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej

Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie działań promujących zdrowie i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej dzieci i dorosłych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Etapy rozwoju dzieci zdrowych; • Kalendarz szczepień ochronnych obowiązujący; • Sposoby przeprowadzania badań profilaktycznych w poszczególnych grupach wiekowych; • Zasady zdrowego stylu życia; • Zasady rozpoznawania, oceny i zapobiegania zagrożeniom zdrowotnym.	• Oceniać prawidłowość rozwoju dzieci zdrowych; • Przeprowadzać edukację w zakresie szczepień ochronnych; • Wykonywać szczepienia ochronne zgodnie z obowiązującym kalendarzem; • Uczestniczyć czynnie w badaniach profilaktycznych w poszczególnych grupach wiekowych; • Przeprowadzać poradnictwo w zakresie zdrowego stylu życia; • Rozpoznawać, oceniać i zapobiegać zagrożeniom zdrowotnym.

Z2 Propagowanie działań prozdrowotnych wśród pacjentów i ich rodzin	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady zdrowego żywienia i podstawowe techniki motywacyjne używane w relacjach z pacjentami i ich rodzinami; • Znaczenie aktywności fizycznej dla utrzymania dobrego stanu zdrowia;	• Motywować do zmiany błędnych nawyków żywieniowych; • Mobilizować do aktywności fizycznej; • Motywować do zmiany szkodliwego dla zdrowia stylu życia.

• Sposoby motywacji do zmiany szkodliwego dla zdrowia stylu życia.	

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Planowanie i realizowanie opieki pielęgniarskiej

Kompetencja zawodowa Kz2: Planowanie i realizowanie opieki pielęgniarskiej obejmuje zestaw zadań zawodowych Z3, Z4, Z5, Z6 do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z3 Rozpoznawanie potrzeb zdrowotnych i problemów pielęgnacyjnych pacjentów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Metody zbierania informacji w ramach przeprowadzania wywiadu zdrowotnego i wywiadu środowiskowo-rodzinnego; • Potrzeby zdrowotne pacjentów; • Zakres zapotrzebowania pacjentów na opiekę pielęgniarską.	• Przeprowadzać całościowy wywiad zdrowotny i wywiad środowiskowo-rodzinny oraz analizować i interpretować uzyskane dane; • Rozpoznawać potrzeby zdrowotne pacjentów; • Określać zapotrzebowanie pacjentów na opiekę pielęgniarską.

Z4 Ustalanie indywidualnego planu opieki pielęgniarskiej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Założenia procesu pielęgnowania[18] w opiece nad pacjentami; • Działania pielęgnacyjne adekwatne do stanu chorych; • Cele indywidualnego planu opieki nad pacjentami w poszczególnych jednostkach chorobowych.	• Opracowywać indywidualny plan opieki nad pacjentami w oparciu o rozpoznanie; • Dobierać działania pielęgnacyjne adekwatne do stanu chorych; • Określać cele indywidualnego planu opieki w poszczególnych jednostkach chorobowych.

Z5 Realizowanie indywidualnego planu opieki pielęgniarskiej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Sposoby zaspokajania potrzeb zdrowotnych zgodnie z aktualną wiedzą medyczną; • Zasady skuteczności realizacji procesu pielęgnowania; • Zasady prowadzenia dokumentacji medycznej.	• Prowadzić proces pielęgnowania na podstawie indywidualnego planu opieki; • Oceniać skuteczność wdrożonego procesu pielęgnowania i w razie konieczności korygować podjęte działania; • Dokumentować wykonane czynności i poczynione obserwacje.

Z6 Uczestniczenie w odżywianiu pacjentów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady żywienia pacjentów w poszczególnych jednostkach chorobowych; • Sposoby i techniki żywienia chorych; • Rodzaje sprzętu i obsługę urządzeń dedykowanych do żywienia dojelitowego i pozajelitowego.	• Dobierać odpowiednią dietę w zależności od jednostki chorobowej pacjentów; • Dobierać techniki karmienia w zależności od stanu chorych; • Dobierać i obsługiwać urządzenia dedykowane do żywienia dojelitowego i pozajelitowego.

3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Udzielanie świadczeń diagnostycznych i leczniczych

Kompetencja zawodowa Kz3: Udzielanie świadczeń diagnostycznych i leczniczych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z7, Z8, Z9, Z10, Z11, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z7 Kaniulowanie żył obwodowych, podawanie kroplowych wlewów dożylnych i leków różnymi drogami	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Przebieg naczyń żylnych u człowieka; • Technikę zakładania kaniuli; • Zasady aseptyki[2] i antyseptyki[1]; • Działanie stosowanych leków – dawki, stężenie, skutki uboczne; • Drogi i sposoby podawania leków; • Rodzaje i zasady podawania kroplowych wlewów dożylnych.	• Oceniać i wybierać odpowiednie miejsce wkłucia kaniuli; • Kaniulować żyły obwodowe; • Stosować zasady aseptyki i antyseptyki; • Charakteryzować działanie poszczególnych leków – dawki, stężenia, skutki uboczne; • Podawać leki różnymi drogami – dożylnie, domięśniowo, podskórnie, wziewnie; • Podawać kroplowe wlewy dożylne.

Z8 Wykonywanie pomiarów podstawowych parametrów życiowych pacjentów i pobieranie materiału do badań diagnostycznych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady i sposoby przeprowadzania badania fizykalnego; • Wartości prawidłowe podstawowych parametrów życiowych pacjentów (temperatura, tętno, ciśnienie tętnicze); • Zasady i techniki pobierania materiałów do badan diagnostycznych (krew, mocz itp.); • Zasady działania glukometru.	• Przeprowadzać badanie fizykalne; • Analizować i interpretować uzyskane pomiary parametrów życiowych pacjentów (temperatura, tętno, ciśnienie tętnicze); • Pobierać materiał do badań diagnostycznych (krew, mocz itp.); • Wykonywać pomiar poziomu glukozy we krwi przez nakłucie opuszka palca.

Z9 Ocenianie i monitorowanie bólu u pacjentów, uczestniczenie w terapii przeciwbólowej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Definicję i przyczyny powstawania bólu; • Metody oceny bólu u chorych; • Techniki terapii przeciwbólowej.	• Rozpoznawać przyczyny powstawania bólu u pacjentów; • Prowadzić ocenę bólu u chorych z zastosowaniem wybranej skali natężenia bólu; • Stosować różne techniki terapii przeciwbólowej.

Z10 Uczestniczenie w profilaktyce oraz leczeniu ran i odleżyn	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady profilaktyki przeciwodleżynowej; • Zasady stosowania udogodnień i materacy przeciwodleżynowych u chorych; • Zasady pielęgnacji ran i odleżyn oraz doboru odpowiednich materiałów opatrunkowych.	• Stosować zasady profilaktyki przeciwodleżynowej; • Stosować udogodnienia i dobierać odpowiednie materace przeciwodleżynowe u chorych; • Stosować odpowiednie środki i materiały opatrunkowe do leczenia ran i odleżyn.

Z11 Rozpoznawanie stanów zagrożenia życia i udzielanie pierwszej pomocy	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Objawy świadczące o zagrożeniu życia; • Zasady udzielania pierwszej pomocy; • Objawy zatrzymania krążenia i oddychania u pacjentów; • Obowiązujące aktualnie wytyczne Europejskiej Rady Resuscytacji dotyczące prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej[22] u osób dorosłych, dzieci i noworodków.	• Rozpoznawać stany zagrożenia życia; • Udzielać pierwszej pomocy; • Rozpoznawać objawy zatrzymania krążenia i oddychania u pacjentów; • Prowadzić resuscytację krążeniowo-oddechową u osób dorosłych, dzieci i noworodków według aktualnie obowiązujących wytycznych Europejskiej Rady Resuscytacji, a po przybyciu wykwalifikowanego personelu współuczestniczyć w czynnościach ratowniczych.

3.5. Kompetencja zawodowa Kz4: Udzielanie świadczeń rehabilitacyjnych

Kompetencja zawodowa Kz4: Udzielanie świadczeń rehabilitacyjnych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z12, Z13, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z12 Prowadzenie rehabilitacji przyłóżkowej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Cele i zadania rehabilitacji przyłóżkowej; • Ćwiczenia bierne[6] i czynne[7]; • Zasady współpracy z rehabilitantem i lekarzem w odniesieniu do rehabilitacji przyłóżkowej; • Zasady gimnastyki oddechowej u pacjenta.	• Omawiać cele i zadania rehabilitacji przyłóżkowej; • Prowadzić ćwiczenia przyłóżkowe, w tym ćwiczenia bierne i czynne; • Współpracować z rehabilitantem i lekarzem w proawdzeniu rehabilitacji przyłóżkowej; • Stosować gimnastykę oddechową u pacjentów.

Z13 Nauczanie ćwiczeń ogólnousprawniających w chorobie i niepełnosprawności	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady wyznaczania pacjentom odpowiednio dobranych celów terapeutycznych w zależności od schorzenia lub niepełnosprawności; • Metody aktywizowania i motywowania pacjentów do możliwie maksymalnej samodzielności w czynnościach dnia codziennego; • Sposoby motywowania pacjentów do aktywności fizycznej.	• Wyznaczać pacjentom odpowiednio dobrane cele terapeutyczne w zależności od rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności; • Aktywizować i motywować pacjentów do możliwie maksymalnej samodzielności w czynnościach dnia codziennego; • Motywować pacjentów do aktywności fizycznej.

3.6. Kompetencje społeczne

Pracownik w zawodzie **pielęgniarka** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

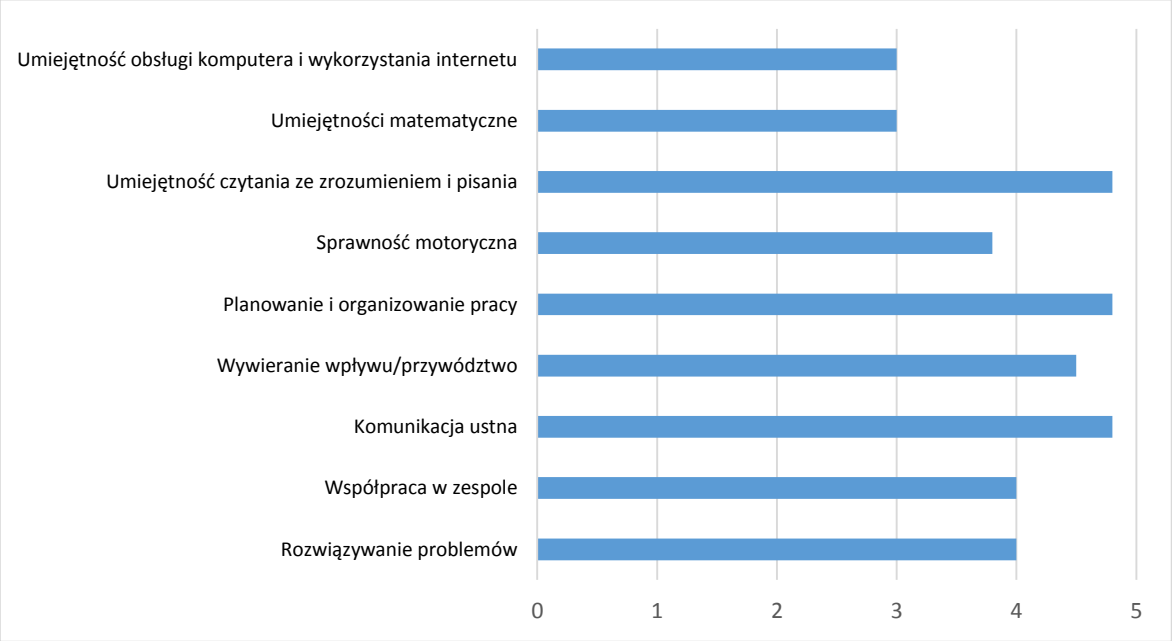
W szczególności pracownik jest gotów do:

- Przestrzegania tajemnicy zawodowej i praw pacjentów.
- Przestrzegania Kodeksu Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej.
- Wyrażania szacunku i empatii dla pacjentów.

- Ponoszenia odpowiedzialności za realizację opieki pielęgniarskiej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, doświadczeniem, systemem wartości pacjenta i jego preferencjami.
- Oceniania zagrożenia zdrowia oraz życia i podejmowania działań adekwatnych do stopnia zagrożenia.
- Oceniania i weryfikowania wykonywanych przez siebie prac w zakresie sprawowania opieki nad pacjentem.
- Doskonalenia kompetencji zawodowych w sposób ciągły z uwzględnieniem zmian organizacyjnych, prawnych oraz postępu badań w dziedzinach znajdujących zastosowanie w ochronie zdrowia.

3.7. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **pielęgniarka**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **pielęgniarka**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.8. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **pielęgniarka** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Zatrudnienie **w zawodzie pielęgniarka** oferują m.in.:
- publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,
- zakłady indywidualnych i grupowych praktyk pielęgniarskich,
- zakłady opiekuńczo-lecznicze,
- domy pomocy społecznej,
- szkoły, przedszkola i inne placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia osób pracujących (medycyna pracy),
- instytuty naukowo-badawcze prowadzące prace w dziedzinach znajdujących zastosowanie w ochronie zdrowia,
- sanatoria,
- hospicja,
- zawodowe instytucje samorządowe (związki zawodowe, samorząd pielęgniarek i położnych),
- instytucje państwowe (np. Ministerstwo Zdrowia).

Pielęgniarka może wykonywać swój zawód na podstawie umowy o pracę, umowy cywilno-prawnej, w ramach praktyk zawodowych lub w ramach wolontariatu[27].

Obecnie (2018 r.) pielęgniarka to zawód poszukiwany na rynku pracy.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Instytucje oferujące kształcenie w zawodzie **pielęgniarka** to uniwersytety medyczne, wyższe szkoły zawodowe (państwowe i niepaństwowe). Oferują one studia wyższe I i II stopnia na wydziałach pielęgniarstwa w systemie dziennym.

Szkolenie

Pielęgniarka ma ustawowy obowiązek stałego aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych. Organizatorami kształcenia podyplomowego pielęgniarek, zgodnie z obowiązującymi obecnie (2018 r.) przepisami prawa, mogą być:

- uczelnie, szkoły prowadzące działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych,
- podmioty lecznicze,
- inne podmioty po uzyskaniu wpisu do właściwego rejestru podmiotów prowadzących kształcenie podyplomowe.

Wykaz dziedzin, w których mogą być prowadzone kursy kwalifikacyjne oraz specjalizacje ogłasza w odrębnych przepisach minister właściwy do spraw zdrowia. Natomiast przykładowa tematyka kursów specjalistycznych dla pielęgniarek obejmuje m.in.:

- dializoterapię,
- leczenie ran,
- opiekę nad pacjentem z przewlekłą obturacyjną chorobą płuc (pochp),
- opiekę nad pacjentem ze stomią jelitową,
- szczepienia ochronne,
- wykonywanie i ocenę testów skórnych,
- żywienie dojelitowe i pozajelitowe,
- terapię bólu przewlekłego u dorosłych,
- wywiad i badania fizykalne.

Dodatkowo pielęgniarka może aktualizować swoją wiedzę poprzez uzyskanie doświadczenia w pracy, udział w konferencjach naukowych, sympozjach, warsztatach, odczytach, jak również poprzez samokształcenie.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
https://zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl
Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych: http://nipip.pl/kontakt/kontakt-oipip

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **pielęgniarka** waha się od 2500 zł do 6000 zł brutto miesięcznie w przeliczeniu na pełen etat. Większość pielęgniarek osiąga zarobki w dolnej części tego przedziału.

Wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie pielęgniarka jest zróżnicowane i uzależnione od kilku czynników, w tym od:
- stażu pracy,
- wykształcenia,
- umiejscowienia geograficznego danego zakładu pracy,
- stopnia specjalizacji szpitala będącego zakładem pracy,
- rodzaju pracodawcy (prywatny, publiczny),
- sytuacji na lokalnym rynku pracy.

W zawodzie pielęgniarka można spotkać praktykę w postaci pracy wykraczającej poza jeden etat, w kilku miejscach pracy.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **pielęgniarka** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szkłami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L) – pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych,
- z innymi rodzajami niepełnosprawności wynikającymi z chorób układu krążenia, oddechowego, pokarmowego, moczowo-płciowego i in. – pod warunkiem, że praca nie wymaga znacznego wysiłku fizycznego lub jest zorganizowana w taki sposób, aby pracownik miał możliwość regularnego przyjmowania leków i dokonywania niezbędnych zabiegów pielęgnacyjno-medycznych (np. zastrzyków insulinowych).

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020". W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. poz. 2217, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 123, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie zawodowym pielęgniarek i położnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 916).
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1845, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 160, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1318, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. poz. 497).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2016 r. w sprawie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych (Dz. U. poz. 1761).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne (Dz. U. poz. 1562).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. poz. 970).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 753).

Literatura branżowa:

- Ackley B.J., Ladwig G.B. (red.): Podręcznik diagnoz pielęgniarskich. GC Media House, Warszawa 2011.
- Białobrzeska B., Dębska-Ślizień A.: Pielęgniarstwo nefrologiczne. PZWL, Warszawa 2015.
- Bloomfeld R., Bickston S.: Nieswoiste zapalenie jelit. Urban & Partner, Wrocław 2013.
- Ciuruś M.: Procedury higieny w placówkach ochrony zdrowia. Instytut Problemów Ochrony Zdrowia, Warszawa 2013.
- Dyk D. (red.): Badanie fizykalne w pielęgniarstwie. PZWL, Warszawa 2013.
- Górajek-Jóźwik J. (red.): Wprowadzenie do diagnozy pielęgniarskiej. PZWL, Warszawa 2016.
- Houghton A., Gray D.: EKG jasno i zrozumiale. Wyd. 4. Alfa Medica Press, Bielsko-Biała 2014.
- Jędrzejczak J., Mazurkiewicz J., Bełdzińska J.: Padaczka, obraz kliniczny napadów padaczkowych. PZWL, Warszawa 2017.
- Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): Diagnozy i interwencje pielęgniarskie. PZWL, Warszawa 2010.
- Krajewska-Kułak E., Szczepański M.: Badanie fizykalne w praktyce pielęgniarek i położnych. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2008.
- Ostręga W., Oblacińska A.: Standardy postępowania i metodyka pracy pielęgniarki. Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2017.
- Paszkowska M.: Prawo dla pielęgniarek. Difin, Warszawa 2017.
- Rosińczuk J., Uchmanowicz I.: Odleżyny – profilaktyka i leczenie. Wydawnictwo Continuo, Wrocław 2014.
- Sierakowska M., Wrońska I.: Edukacja zdrowotna w praktyce pielęgniarskiej. PZWL, Warszawa 2015.
- Ślusarska B., Zarzycka D., Zahradniczek K.: Podstawy pielęgniarstwa. Wydanie II. PZWL, Warszawa 2015.
- Wołowicka L., Dyk D.: Anestezjologia i intensywna opieka. PZWL, Warszawa 2014.
- Zawadzki A.: Medycyna ratunkowa i katastrof. Podręcznik dla studentów uczelni medycznych. PZWL, Warszawa 2013.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych: http://www.ckppip.edu.pl/
- Czasopismo o zdrowiu publicznym, pielęgniarstwie i ratownictwie medycznym: https://pzpr.eu
- Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych: http://www.nipip.pl
- Narodowy Fundusz Zdrowia: http://www.nfz.gov.pl
- Ministerstwo Zdrowia: http://www.mz.gov.pl
- Ministerstwo Zdrowia - rozwój kompetencji pielęgniarskich: https://www.gov.pl/zdrowie/rozwoj-kompetencji-pielegniarskich
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: http://kwalifikacje.edu.pl

- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Strategia na rzecz rozwoju pielęgniarstwa i położnictwa w Polsce: http://www.akademiapp.mz.gov.pl/fileadmin/user_upload/aktualnosci/2017_12_29/dokument_strategia_rozwoju_pielegniarstwa_i_poloznictwa_w_polsce.pdf
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Antyseptyka**	Postępowanie odkażające mające na celu niszczenie drobnoustrojów na skórze, błonach śluzowych, w zakażonych ranach.	Ciuruś M.: Procedury higieny w placówkach ochrony zdrowia. Instytut Problemów Ochrony Zdrowia, Warszawa 2013
2	**Aseptyka**	Postępowanie mające na celu utrzymanie jałowości pomieszczeń, narzędzi i materiałów opatrunkowych.	https://chirurgia-transplantacyjna.wum.edu.pl/sites/chirurgia-transplantacyjna.wum.edu.pl/files/aseptyka-iiirok2014.pdf [dostęp: 31.10.2018]
3	**Badanie fizykalne**	Część badania lekarskiego oraz pielęgniarskiego składające się z oglądania, opukiwania, omacywania i osłuchiwania, dotyczące części ciała bądź ich funkcji.	Dyk D.: Badanie fizykalne w pielęgniarstwie. PZWL, Warszawa 2013
4	**Cewnik**	Rurka służąca do wprowadzenia do narządów i jam ciała w celach diagnostycznych lub leczniczych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Białobrzeska B., Dębska-Ślizień A.: Pielęgniarstwo nefrologiczne. PZWL, Warszawa 2015
5	**Cewnikowanie pęcherza moczowego**	Czynność polegająca na wprowadzeniu przez cewkę moczową do pęcherza moczowego cewnika (cienkiej rurki), co umożliwia odpływ moczu z pęcherza moczowego bezpośrednio do worka.	Białobrzeska B., Dębska-Ślizień A.: Pielęgniarstwo nefrologiczne. PZWL, Warszawa 2015

6	**Ćwiczenia bierne**	Ćwiczenia, w których wywołanie ruchu u pacjenta następuje dzięki odpowiedniej pracy innej osoby (np. fizjoterapeuty) lub urządzenia poruszającego częścią ciała pacjenta.	https://rehabilitacja.mp.pl/kinezyterapia/oddzialywanie-bierne/129366,cwiczenia-bierne-wlasciwe [dostęp: 31.10.2018]
7	**Ćwiczenia czynne**	Ćwiczenia odnoszące się do samodzielnej kontroli napięcia mięśniowego przez pacjenta, bez pomocy fizjoterapeuty, które polegają na aktywnym napinaniu i rozluźnianiu mięśni, wykonywaniu ruchów w celu poprawy ruchomości w stawach i kończynach.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Ostręga W., Oblacińska A.: Standardy postępowania i metodyka pracy pielęgniarki. Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2017
8	**Dezynfekcja**	Eliminowanie drobnoustrojów, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia.	Ciuruś M.: Procedury higieny w placówkach ochrony zdrowia. Instytut Problemów Ochrony Zdrowia, Warszawa 2013
9	**Edukacja zdrowotna**	Proces, w którym ludzie uczą się dbać o zdrowie własne i społeczności, w której żyją. Są to zaplanowane, różnorodne działania edukacyjne, ukierunkowane na udzielanie ludziom pomocy w uzyskaniu kompetencji, dzięki którym mogą oni podejmować działania dla ochrony, utrzymania i umacniania swego zdrowia.	Ostręga W., Oblacińska A.: Standardy postępowania i metodyka pracy pielęgniarki. Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2017
10	**EKG**	Zabieg diagnostyczny wykorzystywany w medycynie przede wszystkim w celu rozpoznawania chorób serca. Jest to metoda polegająca na rejestracji pracy serca.	Houghton A., Gray D.: EKG jasno i zrozumiale. Wyd. 4. Alfa Medica Press, Bielsko-Biała 2014
11	**Epilepsja**	Grupa przewlekłych zaburzeń neurologicznych objawiająca się drgawkami lub wyprężeniami ciała z utratą przytomności. Inaczej – padaczka.	Jędrzejczak J., Mazurkiewicz J., Bełdzińska J.: Padaczka, obraz kliniczny napadów padaczkowych. PZWL, Warszawa 2017
12	**Glukometr**	Urządzenie diagnostyczne służące do pomiaru poziomu glukozy we krwi.	Krajewska-Kułak E., Szczepański M.: Badanie fizykalne w praktyce pielęgniarek i położnych. Wyd. Czelej, Lublin 2008
13	**Kaniula**	Plastikowa rurka umieszczana przy pomocy stalowej igły tymczasowo w żyle. Jej część zewnętrzna pozwala na przyłączenie strzykawki lub kroplówki. Dzięki kaniuli pacjent może otrzymywać dożylnie lekarstwa bez konieczności każdorazowego wykonywania nowego wkłucia. Potoczne określenie to wenflon.	Zawadzki A.: Medycyna ratunkowa i katastrof. Podręcznik dla studentów uczelni medycznych. PZWL, Warszawa 2013
14	**Kaniulowanie**	Wprowadzenie cewnika przez skórę do wnętrza naczynia krwionośnego.	Definicja opracowana przez zespól ekspercki na podstawie: Zawadzki A.: Medycyna ratunkowa i katastrof. Podręcznik dla studentów uczelni medycznych. PZWL, Warszawa 2013
15	**Kroplowy wlew dożylny**	Zabieg stosowany w przypadkach, kiedy płyny lub rozcieńczone leki muszą być podane drogą dożylną w sposób powolny przez wiele godzin lub dni. Wykorzystywany także do przetaczania krwi.	Wołowicka L., Dyk D.: Anestezjologia i intensywna opieka. PZWL, Warszawa 2014

16	**Odleżyny**	Miejscowa martwica tkanek na skutek ucisku, w wyniku której powstaje owrzodzenie. Dotyczy zwykle tkanek przylegających do wypukłych części układu kostnego.	Definicja opracowana przez zespól ekspercki na podstawie: Ostręga W., Oblacińska A.: Standardy postępowania i metodyka pracy pielęgniarki. Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2017
17	**Pompa infuzyjna**	Przyrząd medyczny stosowany do ciągłego lub cyklicznego, dokładnego dawkowania leku.	Wołowicka L., Dyk D.: Anestezjologia i intensywna opieka. PZWL, Warszawa 2014
18	**Proces pielęgnowania**	Uporządkowany i systematyczny sposób zebranie wywiadu, określania problemów opiekuńczych człowieka, ustalanie planów ich rozwiązywania, realizowanie tych planów oraz ocenianie stopnia efektywności osiąganej w rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów. Proces pielęgnowania ukierunkowany jest na biologiczne, psychiczne, społeczne i duchowe potrzeby chorego i jego środowiska.	Kluczek I.: Proces pielęgnowania jako metoda pracy i dokumentowania opieki pielęgniarskiej. Biuletyn Informacyjny OIPiP, nr 1/2010
19	**Profilaktyka przeciwodleżynowa**	Przeciwdziałanie powstawaniu odleżyn, głównie poprzez prawidłową pielęgnację skóry chorego, eliminację ucisku i prawidłową dietę.	Definicja opracowana przez zespól ekspercki na podstawie: Ostręga W., Oblacińska A.: Standardy postępowania i metodyka pracy pielęgniarki. Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2017
20	**Przetoka**	Połączenie dwóch lub więcej narządów powstałe najczęściej wskutek choroby, czasami urazów, a także wykonywane celowo chirurgicznie.	Bloomfeld R., Bickston S.: Nieswoiste zapalenie jelit. Urban&Partner, Wrocław 2013
21	**Rehabilitacja przyłóżkowa**	Kompleksowe usprawnianie osób przewlekle lub czasowo unieruchomionych w łóżku.	Definicja opracowana przez zespól ekspercki na podstawie: Ostręga W., Oblacińska A.: Standardy postępowania i metodyka pracy pielęgniarki. Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2017
22	**Resuscytacja krążeniowo--oddechowa**	Przywrócenie funkcji układu krążenia i oddychania u osób z utratą świadomości i zatrzymaniem oddechu.	Definicja opracowana przez zespól ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/sjp/resuscytacja;2515127.html [dostęp: 31.10.2018]
23	**Rurka ustno-gardłowa**	Rurka wprowadzana do gardła pozwalająca na utrzymanie drożności dróg oddechowych w razie zaburzeń lub zatrzymania oddechu, lub konieczności wspomagania oddechu przez dłuższy czas.	Wołowicka L., Dyk D. : Anestezjologia i intensywna opieka. PZWL, Warszawa 2014
24	**Sterylizacja**	Działanie polegające na niszczeniu drobnoustrojów i ich przetrwalników metodami fizycznymi (wysoka temperatura, promieniowanie nadfioletowe) i chemicznymi (alkohol).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Wołowicka L., Dyk D.: Anestezjologia i intensywna opieka. PZWL, Warszawa 2014

25	**Stomia**	Celowe wytworzenie połączenia przewodu pokarmowego lub układu moczowego ze skórą na brzuchu. Wykonywane w celu umożliwienia wydalania kału lub moczu, gdy w wyniku choroby lub urazu uszkodzeniu uległo jelito grube, jelito cienkie lub moczowód albo pęcherz.	Bloomfeld R., Bickston S.: Nieswoiste zapalenie jelit. Urban & Partner, Wrocław 2013
26	**Środki ochronne**	Urządzenia lub wyposażenie noszone bądź trzymane przez daną osobę w celu ochrony przed zagrożeniami mogącymi mieć wpływ na jej zdrowie lub bezpieczeństwo pracy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://m.ciop.pl/CIOPPortalWAR/appmanager/ciop/pl?_nfpb=true&_pageLabel=P12600148111342798606193&html_tresc_root_id=1361&html_tresc_id=1659&html_klucz=1356&html_klucz_spis [dostęp: 31.10.2018]
27	**Wolontariat**	Dobrowolna, świadoma działalność podejmowana na rzecz innych, wykraczająca poza więzi rodzinno-przyjacielsko-koleżeńskie.	http://wolontariat.org.pl/wolontariusze/kim-jest-wolontariusz [dostęp: 31.10.2018]
28	**Wywiad środowiskowo--rodzinny**	Wywiad, który przeprowadza się na pierwszej wizycie u pacjenta oraz jego rodziny w celu określenia sytuacji podopiecznego i zaplanowania usług pielęgniarskich.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): Diagnozy i interwencje pielęgniarskie. PZWL, Warszawa 2010
29	**Zespół terapeutyczny**	Grono specjalistów, którzy opiekują się pacjentem na różnych etapach choroby. Ich zadaniem jest zapewnienie choremu jak najszerszej pomocy uwzględniającej różne aspekty terapii.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Ślusarska B., Zarzycka D., Zahradniczek K.: Podstawy pielęgniarstwa. Wydanie II. PZWL, Warszawa 2015

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [31]